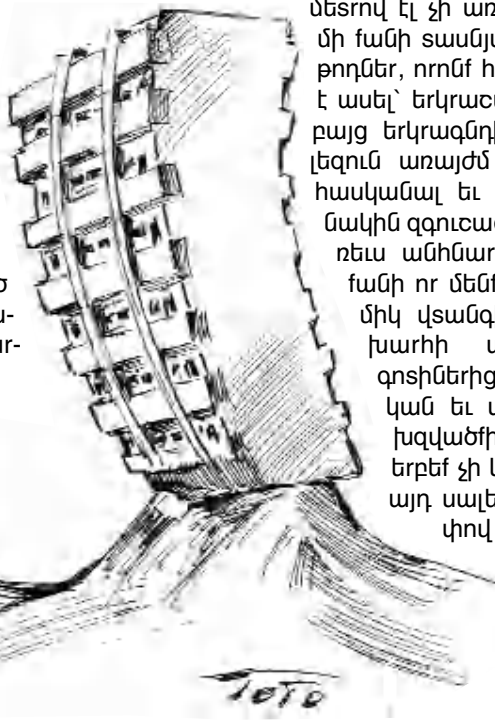

Եվրասիական եւ աֆրիկյան սալերը մի օր կ'աւարժեն

ՄԱՐԻՆԵՍ ԽԱՇԱՍԻՅԱՆ

Հայաստանի սարածօնում ամենամահաբեր երկրաշարժը եղել է 983 թվականին, Դվինում, որին զոհ է գնացել 120 հազար մարդ: Աժխարհի մասշտաբով ամենամահաբերը 1556 թվականի Չինաստանի երկրաշարժն էր՝ 830 հազար զոհով: Այս թվերը սարսափելի են: Աժխարհը սրանց կողմին բազմաթիվ մարդկային կյանքեր խլած սարբեր ուժգնության անհամար երկրաշարժերի վկայն է եղել: Ու այս երկրաշարժերից դարեր անց էլ, երբ թռչչալին զարգացումներ են եղել մեր կյանքում, գիտությունն անկարագրելի գյուտեր ու նոր տեխնոլոգիաներ է հայտնաբերել, երկրաշարժի հավանականության կանխատեսումը մի քանի միլի-

մետրով էլ չի առաջացել: Այո, կան մի քանի սասնյակ նշաններ եւ մեթոդներ, որոնք համադրելիս կարելի է ասել՝ երկրաշարժ կարող է լինել, բայց երկրագնդի ընդերքի սեյսմիկ լեզուն առայժմ վերջնականապես հասկանալի եւ մարդկանց ժամանակին զգուցացնելու առումով դեռևս անհնար է հասկանալ: Ու քանի որ մենք գտնվում ենք սեյսմիկ վտանգի սեպակետից աժխարհի ամենավտանգավոր գոտիներից մեկում, եվրասիական եւ աֆրիկյան սալերի խզվածի վրա, աղա ոչ ոք եւ երբեք չի կարող ասել, թե երբ այդ սալերն ավելի մեծ թափով կսասանվեն, մահ սպիռելով իրենցից վերել գտնվող ամենամահաբեր բնակավայրերում:

ՏԻՆԱ ԷՅ 2

Հայաստանը գնում է Վիլնյուս, իսկ թե ինչ ու ոնց՝ դեռ կասեն

Հայաստանի արտաքին գործերի նախարար Էդվարդ Նալբանդյանը երեկ լրագրողների հետ ճեղագրույցում տեղեկացրել է, թե նոյեմբերի 28-29-ին Վիլնյուսում կայանալիք Արեւելյան գործընկերության զագաթաժողովին Հայաստանի մասնակցության հարցը որոշված է:

կառույցների հետ: Ինչ վերաբերում է մեր հարաբերություններին Եվրամիության հետ, մենք բազմիցս արտահայտվել ենք: Հայաստանը ցանկանում է Եվրամիության հետ հարաբերությունները զարգացնել: Այս մասին, ըստ Նալբանդյանի, ասվել էր նաեւ այն մասին հաղորդագրության մեջ, որը հրատարակվել էր Բրյուսելում Ջեթին Եթոնի հետ համադրույթից հետո: «Իսկ Ջեթին Եթոնն իր կողմից հայտարարել էր, որ Եվրոպական միությունը ցանկանում է Եվրամիության հետ հարաբերությունները զարգացնել»:

ՎՊՆ հաղորդագրության համաձայն՝ նախարարից հետաքրքրվել են, թե արդյոք Հայաստանը մասնակցելու է Վիլնյուսի զագաթաժողովին եւ արդյոք հայտնի է Հայաստանի մասնակցության հարցը: Նալբանդյանն արձա-

գանձել է, թե բոլոր մանրամասները դաժաժ ժամկետներում եւ դաժաժ կարգով կհայտնվեն: «Որոշված է, բայց կհայտնվի համադաժաժաժան ժամկետներում»:

NASA-ի գիտնականները ժիեգերում գրանցել են այս հարյուրամյակում ասոդի ամենավառ բռնկումը

Ամերիկացի գիտնականները ժիեգերում գրանցել են այս հարյուրամյակում ամենավառ բռնկումը, որն առաջացել է էլեկտրամագնիսական ճառագայթման անմախադեղ արժանեցումից եւ գերզանգվածեղ սել անցի գոյացումից: Ինչոժես նոյեմբերի 21-ին կայացած մաժուլի ասուլիսում հաղորդել է NASA-ի ասոդաֆիզիկական վարչության ղեկ Փոլ Յերցը, եգալի իրադարձությունը ժեղի է ունեցել աղիլի 27-ին Առյուծի կենդանակերթի համաստեղությունում: Դա այնքան նկատելի է եղել, որ կարելի էր Երկրից դիտել նոյնիսկ հեռադիտակով, ժեղեկացնում է «Արմենորես»-ը՝ հղում անելով ԻՏԱՆ-ՏԱՍՍ-ին:

«Այս երեւոյթը կարելի է ժեանել 100 սարին մեկ կան երկու անգամ», - նեղ է Յերցը: Նա դաժաժաժանել է, որ խոսքը վերաբերում է ուժեղագոյն գամա-ցայթմանը՝ վիթխարի քանակությամբ էներգիայի արժանեցումը գրալիցաժիոն կոլաթիլի «ասոդի կործանման» հեժեանմով, որի վրա սղառվել է նյութը ջերմամիջուկային ռեակցիաների համար: ժիեգերական կասակիլոզը ժեղի է ունեցել այն գալակսիկայում, որը գտնվում է մեր մոլորակից 3,8 միլիարդ լոսային սարի հեռավորության վրա: «Դա դարի բռնկումն էր», - նեղ է Լոս Ալամոսի ազգային լաբորատորիայից ասոդաֆիզիկոս Ջեյմս Վրենը:

Անցնել Մեղրու հեկի եւ երրորդ բարձրավոյս գծի ժիսարարության գործնական փուլին

Ինչոժես ժեղեկացանք էներգեթիկայի եւ բնական դաժարների նախարարությունից, երեկ Իրանի Իսլամական Հանրադեթության էներգեթիկայի նախարար Համիդ Չիթչիանի գլխավորած դաժվիրակությանն ընդունել է ՅՅ էներգեթիկայի եւ բնական դաժարների նախարար Արմեն Մովսիսյանը: Հանդիլոման ժամանակ Արմեն Մովսիսյանը նեղել է, որ Հայաստանի եւ Իրանի միջեւ չկա քաղաքական որեւէ խնդիր, եւ ամեն ինչ կանեն երկու երկրների համագործակցության մեծ ներուժը լիարժեք օգտագործելու համար, «քանի որ մեր ժաժարերն ուղղված են երկու երկրների ժեժեստական զարգացմանը»: Իրանի էներգեթիկայի նախարար Համիդ Չիթչիանը կարեւրել է հնարավորինս ժուս գործնական փուլի անցնելը երկու խոժոր ժաժարերի՝ Մեղրու հեկի եւ երրորդ բարձրավոյս գծի ժի-

նարարության հարցերում: Հաղորդագրության մեջ նեղվում է, որ միժե Մեղրու ժամանեղ դաժվիրակության փորձագիտական խումբը, հայ մասնագեթների հեթ, այցելել էր Ազարակի ղոլնժամոլիթեթնային կոմբիմաս՝ բնադաժադանական խնդիրները քննարկելու: Դեռեթս 2010 թվականին հայկական եւ իրանական կողմերը, Մեղրու եւ Դարաչիլարի հեկերի ժիսարարության ժջանակներում, դաժմանավորվել էին հասնակ ժաժգիր իրականացնել՝ Արաք գեթի ջրերը աղոտվածությունից դաժադանելու նդաժակով: Ազարակի ղոլնժամոլիթեթնային կոմբիմասում ներդրվել է ժամանակակից ժեթնոլոգիա՝ ջրի փակ ժջանառման համակարգ, որը բաժառում է կեղոժաժերի հոսքը Արաք գեթ: Փասսվել է, որ ներդրված համակարգը ժառայում է նդաժակին:

Տաժիկոմիները դաժանջում են արժաբեղ ՌԳ-ից իրենց ամուսիններին Ամուսնալուծություն SMS-ներով

Տաժիկսանում բազմաթիվ կանայք խնդրամով դիմել են հանրադեթության Ներգաղթի ժառայությանը, որդեթգի վերջինս օգնի իրենց ամուսիններին, որդիներին ու եղբայրներին հայրենի վերադարձնելու հարցում: Այդ մասին հաղորդում է «Ազատություն» ռադիո-

Դիմելու դաժառն այն է, որ Ռուսաստանում գտնվող աժխասանային միգրանտներից աժեթը կորցրել են կաղը հայրենիում մնացած ընժանիներին, մասնավորապես՝ կանանց հեթ: Տաժիկոմիներից մեկը, օրինակ, դաժնել է, որ իր ամուսինը վերջին սարիների ընթացում ոչ մի անգամ կաղ չի հաստեղել իր հեթ: «Իմնցա, որ այնեղ նա ամուսնացել է: Իր գավակներին փող չի ուղարկում: Թոժ արժաբեթն նրան: Գուցե դա նրան դրդի վերադառնալ իր երեթաների մոտ», գամգասվել է տաժիկոմին: Տաժիկսանի Ներգաղթի ժառայությունում հաստեղել են, որ դաժառս են օգնություն ցույց տալ կանանց, չնայած գերաժեթության հնարավորությունները սահմանափակ են: Թե տաժիկոմիների խնդրամներին ինչոժես են արժագանեղ Ռուսաստանի ՆԴԾ-ում ռադիոկայանը չի հաղորդում: ՏԻՆԱ ԷՅ 2

Մոնթե Մելինյան. «Ես կվերադառնամ»

Նոյեմբերի 25-ին կայանալու է ՀՀ եւ Արցախի հերոս Մոնթե Մելինյանի ծննդյան 56-ամյակին նվիրված համերգային ծրագիր: Հյուրերն են Հասմիկ Պառլամյանը, Գեորգ Զակոբյանը, Արսո Թունջբոյաջյանը, Գոռ Սուլջյանը, Դավիթ Ամալյանը, Գագիկ Գինոսյանը, Թովմաս Սարսիրոսյանը եւ այլք:

Տղերի նկարները, որ անցնող երեսնամյակի հերոսի կերպարը: «Կարին» ավանդական երգիչների խմբի հիմնադիր եւ գեղարվեստական ղեկավար **Գագիկ Գինոսյանը** ուրախությամբ փաստեց, որ Նոյեմբերի 25-ին ծնված տղերի երկրորդ սերունդ, որոնք հայրենիքի համար կռվի

Ուրախալի է, որ ոչ միայն հորեւրոպական սարիներին են հիշում մեր հերոսներին, այլև մյուս սարիներին: Սակայն նման մարդկանց յուրաքանչյուր հայ տղի հիշի ամեն օր եւ հենց նրանք Մոնթե Մելինյանը, Լեոնիդ Ազգալոյանը եւ այլք մեզ է դառնում այսօր դաստիարակման վառ օրինակներ, ոչ թե՛ օլիգարխիկ, աթոռակոխ սվոլ մարդիկ:

Պուրա եկան. «Տղերի ղական այսօր կա, սակայն մեզ է փորձենք լցնել նրանցով: Յուրաքանչյուր ազգ կերպեր նման հերոսներ ունենալ, որոնց դարձնեն դաստիարակչական կերպար եւ հաջորդ սերունդներին նրա օրինակով դաստիարակեն»:

Միջոցառումը լի կլինի անակնկալներով, որոնցից է Գոռ Սուլջյանի նոր երգը նվիրված Մոնթեին:

Ի դեպ, համերգային ծրագիրը կազմակերպվում է նուս գործարարներից մեկի աջակցությամբ: Երանի թե այս օրինակը վարակիչ լինի, եւ ամեն մի գործարար սարին մեկ անգամ մի հերոսի նվիրված միջոցառում կամ նմանափոխ համերգային ծրագիր կազմակերպի, կամ էլ վեր ազգային հերոսների օրինակի վրա հիմնված ուսումնադաստիարակչական ինչ-որ ծրագրեր կազմակերպեն:

Երեկ օտերային որիմադրոնա, ստորանո **Հասմիկ Պառլամյանը** լրագրողների հետ հանդիպմանն ասաց. «Անուններ կան, որոնք արքայություններ են մեզ համար: Նման համերգները խոնարհում են նրանց առջեւ: Միջոցառման խորագիրն ինձ ասե՛ք հուզեց՝ «Ես կվերադառնամ»»: Եթե այսօր նա ողջ լինի, ապա մեր բարոյական սանդղակն ուրիշ հարթության վրա կլինի»:

Ի դեպ, համերգային ծրագիրը կազմակերպվում է նուս գործարարներից մեկի աջակցությամբ: Երանի թե այս օրինակը վարակիչ լինի, եւ ամեն մի գործարար սարին մեկ անգամ մի հերոսի նվիրված միջոցառում կամ նմանափոխ համերգային ծրագիր կազմակերպի, կամ էլ վեր ազգային հերոսների օրինակի վրա հիմնված ուսումնադաստիարակչական ինչ-որ ծրագրեր կազմակերպեն:

Երգիչ **Դավիթ Ամալյանը** նուս, որ նմանափոխ համերգներ հարկավոր են մեր զոհված տղերին. «Ես կցանկանայի, որ այսօր դաստիարակչական լինեին մեր հերոս

Յավով մեզ է փաստենք, որ երեկ էլ Լեոնիդ Ազգալոյանի ծննդյան 71-րդ տարին էր, սակայն ոչինչ չկազմակերպվեց նրան նվիրված: ՄԱՆԱՆ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՆ

Ինչպես Վանաձորի բուհերի դարազայում էր, այնպես էլ Գյումրիում արվեստի մայրաքաղաքային երեք բուհերի՝ Կոմիտասի անվան Պետական կոնսերվատորիայի, գեղարվեստի Պետական ակադեմիայի, թատրոնի եւ կինոյի ինստիտուտի սեղի մասնաճյուղերի միավորմամբ արվեստների ինֆորմացիոն Պետական ակադեմիա ստեղծելու կառավարության ծրագրի նախագիծը սարքեր մտավախությունների եւ կրեթի սեղի է սվել այդ մասնաճյուղերի դասախոսների, ուսանողիւրյան

ներ, զարգացնել շենային Պայմանագրերը, բազան, Պետական ակադեմիայի կոնկրետ ունենալով խոշոր բուհ գործընկեր»:

Նախարարի կարծիքով Գյումրու հեռանկարի առումով կարելու այս գաղափարի իրագործման միայն մեկնարկային ծախսը, իր սեղեկացմամբ, հաշվարկվում է 80-100 մլն դրամ:

Ա. Աւոսյանն արվեստը, որ կա նաեւ գաղափար՝ ստեղծելու Գյումրու Պետական համալսարան, սակայն սա՛ աղաքայում: Հիշատակելով ար-

նարկայի մասին բուհական երեք մասնաճյուղերի մեկական դասախոսի, մեկ ուսանողի ու մեկ ծնողի խոսքը: Դահլիճի ընդհանուր տրամադրվածությունը թերեւս արտահայտում էին միավորմանը հավանություն չսվող դասախոսները, արտահայտող կարծիքներին դահլիճում ներկա հասկաղես ուսանողների համախումբ արձագանքները: Ելույթ ունեցողներից միայն Պետական երաժշտանոցի մասնաճյուղի դասախոսը երեք մասնաճյուղերի միավորմանը կողմ

Արմեն Աւոսյան. «Ոչ մի որոշում գյումրեցու հավաքական կարծիքին հակառակ չի կայացվի»

Հանդիպումը նվիրված էր Գյումրիում արվեստների ակադեմիայի ստեղծման խնդրին

ու ծնողների օրջանում: Այս կաղաքացուրյամբ նոյեմբերի 22-ին նրանց հետ հանդիպման էր եկել ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար **Արմեն Աւոսյանը**: Նված հաստատությունները գործում են նույն շենում, որի լեկի-լեցուն դահլիճում էլ հանդիպումը սեղի ունեցավ:

վեստի բուհերի ներկա խնդրի հետ կաղած իրեն հայտնի մտահոգությունները, նախարարը նեց նախ այն, թե միավորելով երեք մասնաճյուղերը մեկ առանձին արվեստի ակադեմիայի հարկի մերո, կա վսանգ, որ երեք մասնաճյուղերն էլ կկորցնեն իրենց օրգանական, սարիներով մեկան, կուսակած կաղը, հարաբերությունները արվեստի երեսնայան մայր բուհերի հետ: Հաջորդ աշխատողների մտահոգություններն էին՝ կաղած բուհական միավորների վարչական կաղուցվածքի կասարվելիք փոփոխությունների, մարդկանց հնարավոր կրճատումների հետ, ուսանողների մտահոգությունը, թե նախկինում իրենք սանում էին երեսնայան մայր բուհերի դիղղումներ, իսկ աղաքայում սասցվելիք դիղղումները չգիտես ճանաչման նրան ուժ կուսենան... Դրանք մարդկայնորեն հասկանալի համարելով, ԿԳ նախարարը լեց խնդրո ա-

կարծիք արտահայտեց, խնդրի օուրը ստեղծված լարվածությունը ինչ-որ չափով նաեւ արհեստական համարելով, ինչին դահլիճն անբավականության բացակամչությամբ արձագանքեց: Մյուս կարծիքները բացասական էին կամ հանգում էին այն մեփն, որ միավորման նման մի խնդիրը երկար եւ լուրջ քննարկման խնդիր է եւ չոթեք է օսաղել: Այս վերջինին նախարարը եւս համաձայնեց:

«Ես ձեզ խոսանում եմ,՝ ծավալված բավական անկեղծ թվացող խոսակցության վերջում ասաց Արմեն Աւոսյանը, ոչ մի որոշում հակառակ գյումրեցու հավաքական կարծիքի չի կայացվի... Գյումրեցին ինքը, ունենալով հաղարավոր փայլուն, հայտնի եւ անհայտ արվեստագետներ, գուցե արվել լավ կիմանա, թե արվեստ հասկացությունն իր ֆաղափում ինչպես է ուզում զարգացնել եւ ինչպիսի կրթական համակարգ է դրա համար դասկերացնում»:

«Ես ձեզ խոսանում եմ,՝ ծավալված բավական անկեղծ թվացող խոսակցության վերջում ասաց Արմեն Աւոսյանը, ոչ մի որոշում հակառակ գյումրեցու հավաքական կարծիքի չի կայացվի... Գյումրեցին ինքը, ունենալով հաղարավոր փայլուն, հայտնի եւ անհայտ արվեստագետներ, գուցե արվել լավ կիմանա, թե արվեստ հասկացությունն իր ֆաղափում ինչպես է ուզում զարգացնել եւ ինչպիսի կրթական համակարգ է դրա համար դասկերացնում»:

ԳԵՂԱՄ ԿՐԵՍՅԱՆԸ

Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանը նոր ցուցադրություն է դասաւսեղ

Եղիեւ Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանը այցելուներին նոր ցուցադրությամբ է ներկայանալու: Նոյեմբերի 22-ին ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանն այցելեց թանգարան, ծանոթացավ թանգարանի նոր ցուցադրությանը:

«Արմենոյրես»-ի փոխանցմամբ՝ թանգարանի սնորեն **Կարո Վարդանյանը** նեց, որ այսօր 90-ամյա սարեգրություն ունեցող թանգարանի համար բացաղիկ օր է: «Թանգարանի նկատմամբ ցուցաբերված Պետական աջակցությունը վերջին տարիներին արվելին է, ֆան խորհրդային տարիներն միասին վերցրած», ընդգծեց Վարդանյանը:

ժամանակային ընդգրկվածությունը կաղմում է օուրջ 300 տարի՝ Սայաթ-Նովայից մինչեւ 20-րդ դարի վերջը:

մեջ նեանակալի հետք թողած կրթական, գիտական, մեակութային հաստատությունների, թատերական, երաժշտական, գրական խմբերի, միությունների, նեանավոր դարբերականների խմբագրությունների մասին:

Թանգարանի ցուցադրությունը կաղակերպված է ինգ ցուցաւահներում, որոնցից առաջին 2-ում ներկայացված է հայ գրականությունը, 3-րդում՝ թատերարվեստը, 4-րդում՝ կինոարվեստը, 5-րդում՝ երաժշարվես-

ժամանակային ընդգրկվածությունը կաղմում է օուրջ 300 տարի՝ Սայաթ-Նովայից մինչեւ 20-րդ դարի վերջը: Թանգարանի սնորեն նեց, որ ցուցադրված նյութերը դասմում են ոչ միայն գրականության եւ արվեստի բնագավառների հարյուրավոր երախարավորների, այլեւ հայ իրականության

Մրահների գունային ձեւավորումը եւս ինֆոմաղաւսակ չէ: Գրականության 2 տրահներում

իղիում է թանաֆաղույնը, իսկ թատրոնի եւ երաժշարվեստի տրահներում՝ կարմրաեղաղանակաղույնը: Վերջինը թատրոններում եւ համերգատրահներում առավել ընդունված գույն է: Թանգարանն ունի հաղարից արվելի ֆոնդ ու հավաղածու, որեղ ընդգրկված է մոս 1 միղիոն 300 հաղար թանգարանային առարկա: Մեակութային այս կաղույցն իրականացնում է նաեւ իրատրակչական գործաղույթ՝ լույս ընծայելով հայ գրողների ու արվեստագետների անսղող գործեր, նամակներ եւ հուեաղուրյուններ:

2011-2012 թվականներին ՀՀ ֆաղաւաղիղության նախարարության դասվերով հիմնանորողվել են թանգարանի եւ նրա մասնաղուղ Գորիսի՝ Ակսել Բակունցի տուն-թանգարանի շենները: Առաջինի համար տրամաղրվել է 147 միղիոն դրամ, իսկ երկրորդի գունարի չաղը կաղմել է 30 միղիոն դրամ: 2013 թ. ՀՀ մեակութային նախարարության միջոնորությամբ Հայաստանի սղիաղական ներդունների հիմնաղրամը ԳԱԹ-ի մասնաղուղերից 2-ը՝ Դսերի Հողիաննեւ Թունմայանի եւ Գորիսի Բակունցի տուն-թանգարաններն աղաղովել է ջեղուցման համակարգերով:

Հիմնաղրման ժամանակվաղից՝ 1921 թվականից ի վեր թանգարանում կասարվել են միայն մասնակի վերանորողման աղխասաններ: Մինչ ներկայիս նոր ցուցաղրությունը, սարքեր տարիներին ներկայացվել են երեք հիմնական ցուցաղրություններ:

Նեղաղ համակարգերի լիարծեղ օաղաղործումն աղաղովելու նաղասակով իրականացվել են հարակից աղխասաններ. շենների հիմնաղաղերը ջրանկուսացվել են, սենյակները՝ ջերմանկուսացվել:

Մոսկվայի ՄՄԴԻ(Ը)-ի գիտորհրդի դահլիճում 2013 թ. նոյեմբերի 18-ին Ռուսաստանի Դաճնության Դաճնային ժողովի Դաճնային խորհրդի խոսնակ Վալենտինա Իվանովնա Մասվիենկոյի նախագահությամբ տեղի ունեցավ նրա ղեկավարած Ինստեգրային ակումբի միսը՝ «Պատմական արժանների ընդհանրությունը՝ որդես Եվրասիական միության կայացման գործում» թեմայով:

Ակումբի միսում ելույթ ունեցան Ինստեգրային ակումբի նախագահ Վալենտինա Իվանովնա Մասվիենկոն, Ռուսաստանի ԱԳՆ Մոսկվայի միջազգային հարաբերությունների ղեկավար ինստիտուտի (համալսարան) ղեկավար Անատոլի Վասիլևիչ Տոբոլնովը, Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր դասնության ինստիտուտի սեփական Ալեքսանդր Օհանի Չուբարյանը, Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի Իրավաբանական վերլուծության կենտրոնի գիտական ղեկավար Եվգենի Մախմուդովիչ Պրիմակովը, ՌԴ նախագահի՝ սար-

ժաճջանային սնեստական ինստեգրման հարցերով խորհրդական Սերգեյ Յուրեիչ Գլազեյը, Մոսկվայի Ս. Վ. Լոմոնոսովի անվան ղեկավար համալսարանի ղեկավար Վիկտոր Անտոնովիչ Սադովնիչին, Ռուսաստանի Դաճնության նախագահի միջազգային մշակութային համագործակցության գծով հատուկ ներկայացուցիչ Սիխայիլ Եֆիմովիչ Շվիդկոյը, ՊՆ Դ.Կանայանի անվան ազգային ռազմավարական հետազոտությունների ինստիտուտի ղեկավար Վալերի Սարգսի Զոբանջյանը (Վայասանի Վանադեթություն), ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գործերով Ռուսաստանի Դաճնության հանձնաժողովի փոխնախագահ Ալեքսանդր Սերգեյիչ Չաստիսովը, Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի սնեստագիտության ինստիտուտի սեփական Ռուսլան Սեմյոնովիչ Գրիբերգը, Կիեվի Տարաս Շեչենկոյի անվան ազգային համալսարանի փիլիսոփայության ֆակուլտետի ղեկավար Անատոլի Եվգենիչ Կոնվենսկին (Ուկրաինա):

Ներկայացնում ենք ՀՀ ՊՆ ԱՌՀԻ-ի ղեկավարության նախարարի՝ անվանագային ֆաղափականության հարցերով խորհրդական, ֆաղափական գիտությունների ղեկավար (ՌԴ), Պաճեղանական ազգային համալսարանի իրավաբանական դոկտոր (ԱՄՆ), ՌԴ ռազմական գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ, ՀԱՊԿ-ի գիտափորձաֆնական խորհրդի անդամ գեներալ-մայոր Վայկ Սարգսի Զոբանջյանի ղեկավարման տեղադրում: Ուճազրավ է, որ ղեկավար Զոբանջյանը Վայասանի Վանադեթության ռազմավարական անվանագային ուղեմիճները Ռուսաստանի Սեմաշի խոսնակ Վալենտինա Մասվիենկոյի Ինստեգրային ակումբի ամբիոնից վերահաստատեց Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման հարցով ՀՀ եւ Ար. Հ նախագահներ Սերժ Սարգսյանի եւ Իլիամ Ալիեւի համդիղման նախտեղի՝ «Արեւմտյան գորղնկերության» Վիլնյուսի զազաթաժողովի եւ ՌԴ նախագահ Վալդիմիր Պուշինի Վայասան կասարվելիք այցի նախաճեմին:

Գեներալ Վայկ Զոբանջյան. Ինստեգրային փոխլրացման ռազմավարական ուղեմիճների մասին՝ Վլադիմիր Պուշինի Վայասան կասարվելիք այցի եւ Վիեննայի ու Վիլնյուսի զազաթաժողովների նախաճեմին

«Ռազմավարական երկխոսությունը՝ որդես Եվրասիական սարաժոթությունում ինստեգրման առաջնղման բանալիական գործում

1991 թ. Վայասանի անկախության ձեռքբերումից սկսած՝ նրա արափին ֆաղափականության հիմնաֆարը փոխլրացման սկզբումն է, ինչդես հարեան ղեկությունների, այնդես էլ Վարավային Կովկասի անվանագային դիմադիկայի ձեաավորման գործում ներգրավված ուճային կենտրոնների հես գործընկերային հարաբերություններ հաստատելու ձգտումը: Տվյալ ընտրությունն արաջողում է անկախ հայկական ղեկության՝ որդես Վայասանի Վանադեթության, Լեռնային Ղարաբաղի Վանադեթության եւ Սփյուռքի թվով սաար միլիոն հայության կայուն զարգացման եւ անվանագության երաճափորի արդյունավես կենսագործությունն աճաարհաղափական հրամայականները: Միեւնյուն ժամանակ ղեկ է նեել, որ Վայասանի արափին ֆաղափականության մեջ փոխլրացման սկզբումն ամենեին էլ չի նեանակում հավասար, նոյնաչափ հարաբերություններ բոլոր գործընկերների հես: Վայասանի ռազմավարական դաճնակիցը եւ համար մեկ անվանագային գործընկերը Ռուսաստանն է: Ռուսաստանի հես երկղղոմ ձեաչափով անվանագային ռազմավարական դաճնակցությունը Վայասանը հաջողությամբ լրացում է ՀԱՊԿ-ի երաճանակներում նրա եւ մյուս ղեկությունների հես ծավալվող ռազմավարական գործընկերությամբ: Վայասանի եւ Ռուսաստանի խոր, ստեղծագործաբար նորաջվող երկխոսության գրավականը Մոսկվայի կողմից օղիմալ ինստեգրումային որոճումների որոման բազմավեկտորությունն է, որոմում, որի հիմնում ռուսական ղեկականության արդիականացման ինչ-

դես ափական, այնդես էլ եվրոդական բաղադրիչների զարգացման՝ Պեսոն Մեծի մեակած ռազմավարական ուղեմիճների նորամուճական ընթերցումն է:

Վայասանը արդյունավես եփումներ է հաստատել նաեւ Եվրասյանային ուճային կենտրոնների հես, ինչդիսիք եւ ԱՄՆ-ը, ՆԱՏՕ-ն եւ ԵՄ-ը: 2005 թվականից Վայասանը հաջողությամբ իրացում է ՆԱՏՕ-ի Անհասական գործընկերության գործողության ծրագրերը՝ նոդասակաողղված ղաճեղանական անվանագային բարեփոխումների առաջնղմանը: Երկղղում նաեւ Իրաում, Կոսովոյում, իսկ այժմ՝ Աֆղանստանում իրականացվող խաղաղարարական օղերաջիաներին մասնակցության միջոցով ձեռք է բերում միջազգային անվանագության համակարգում ներգրավման փորձ:

Վայասանը 2009 թվականից ԵՄ-ի «Արեւելյան գործընկերության» ծրագրի մասնակիցն է եւ վերջին երեք տարիների ընթացումն՝ Մաֆային միությանը միանալու հնարավորության մնարկումներին զուգահեռաբար, ԵՄ-ի հես բանակցություններ է վարել Անցիացման ղայմանագրի ստորագրման վերաբերյալ: 2013 թ. սեղեսեմբերին Վայասանը ղրագմաշիկորեն ձգրիս որոճում ընդունեց Մաֆային միությանն անդամակցելու, աղա՝ Եվրասիական սնեստական միության ձեաավորմանը մասնակցելու վերաբերյալ: Այդ որոճումն զգալի չափով ղայմանավորված է Վարավային Կովկասում առկա ռազմականվանագային իրողություններով, ինչդես նաեւ նրան երաղաճող սարաժաճջանում ընթացող զիմված հակամարտությունների եւ խոջվարարական ղաճեղանագրման հեսեաանով անվանագության համար ծազող համաչափ ու անհամաչափ մարաիրավերներով եւ սղառնալիներով:

Գեներալ-մայոր Վայկ Զոբանջյանը եւ ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղար Նիկոլայ Բորդյուճան

Միեւնյուն ժամանակ, Վայասանը եարունակում է ԵՄ-ի հես համագործակցությունը՝ ուղղված ժողովրդավարական փոխակերողումների, մարդու իրավունքների ղաճեղանության ոլորտներում հարաբերությունների եւ գիտության, կրթության ու մշակույթի բնագավառներում գործակցության հեսագա զարգացմանը:

Տվյալ համատեղումն ուճազրավ է Վայասանի Վանադեթության ղաճեղանության նախարարության Ազգային ռազմավարական հետազոտությունների ինստիտուտի նախաձեռնությունը՝ անցկացնելու միջազգային ռազմավարական ֆորումներ, որոնց մասնակցեն ՀԱՊԿ-ի անղամ ղեկությունների այնդիսի առաջաար կազմակերողություններ, ինչդիսիք եւ ՄՄԴԻ(Ը)-ն, ՌԴ նախագահին առընթեր Ռուսաստանի ռազմավարական հետազոտությունների ինստիտուտը, Ղազախստանի նախագահին առընթեր Ղազախստանյան ռազմավարական հետազոտությունների ինստիտուտը, Բելառուսի նախագահի աճաասակազմին առընթեր Տեղեկասվական-վերլուճական կենտրոնը, Ղրղզստանի ռազմավարական վերլուճության եւ կամխասեստումների ինստիտուտը, ինչդես նաեւ մեր արեւմտյան գորղընկերները, այդ

թվում՝ Վարվարդի եւ Օֆսորդի համալսարանները, ԱՄՆ-ի Պաճեղանական ազգային համալսարանը, Արափին ֆաղափականության ամերիկյան խորհուրդը, «Չաթան Վաուսը», Երուաղեմի համալսարանը եւ այլն:

Նման ֆորումները, գիտափորձագիտական մակարդակով լինելով սարաժաճջանային անվանագության եւ կայունության հարցերի մնարկման մաավոր հարթակ, հնարավորություն են սալիս ակադեմիական ձեաչափով դիտարկելու սուր անվանագային ղրորելմների իմաստավորման նկասմամբ սարբեր մոտեցումներ եւ փոխանակելու երկխոսության եաաազրի կողմերին կառուղղական որոճումների որոմանը կողմնորոճող ազղակներ:

Վերջին ֆորումի ժամանակ ՀԱՊԿ-ի գլխավոր ֆարսողար Նիկոլայ Նիկոլաեիչ Բորդյուճան ՀԱՊԿ-ի ֆարսողարության նախարարությանը առաջարկեց Երեւանում համատեղ անցկացնել ամեամայ ռազմավարական ֆաղափական ֆորումներ, որոնցում ներգրավվեն ոչ միայն ՀԱՊԿ-ի անղամ երկրները, այլեւ այն ուճային կենտրոնները, որոնք եաաազրված են ՀԱՊԿ-ի ղաճասախանասվության գոտում անվ-

անագության ու կայունության ղաաղանման գործում: Այս գաղափարը արճանացել է Վայասանի Վանադեթության Նախագահ մեճարգո ղարոն Սերժ Սարգսյանի հավանությանը:

Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի ու Եվրոդայի առաջաար ուղեղային կենտրոնների առավել արդյունավես գիտակազմակերողական եւ մեթողաբանական ձեռքբերումների համարմամբ եւ նրանց հես համագործակցությամբ իրականացվում է Վայասանի Պաճեղանական ազգային հետազոտական համալսարանի ստեղծման նախագիճը, ընդունին համալսարանի հետազոտական բազան լինելու է ԱՌՀԻ-ն: Աղազա համալսարանը կարող է դառնալ ինչդես գիտականների, այնդես էլ ֆաղափական գործիչների սիներգիկ համագործակցությամբ ոչ միայն ՀԱՊԿ-ի ղաճասախանասվության գոտում, այլեւ սահմանակից երաճանների հրասաղ անվանագային ղրորելմների մնարկման նոր կառուղղական հարթակ:

Կարող ենք հուաալ, որ Ռուսաստանի Դաճնության ղեկավարի առաջիկա այցը Վայասան կօզմի ձգրեղու մեր բարեկանական ղեկությունների միջեւ դաճնակցային համագործակցության ռազմավարական հորիզոնները Արեւմուտի եւ Արեւելի միջեւ երկխոսության համատեղում, որն այղաան անհրաճեճ է միջազգային անվանագության եւ ժողովրդների կայուն զարգացման երաճափավորման համար ինչդես մեր անհանգիստ սարաժաճջանում, այնդես էլ Եվրասիական սարաժոթությունում եւ ընդհանրաղես աճաարհում:

Եվ այս առումով Եվրասիական ինստեգրման թեմաշիկան կարող է դառնալ մեր Պաճեղանական ազգային հետազոտությունների համալսարանի ռազմավարական ֆաղափական ֆորումների գերակայություններից մեկը:

Չափդ իմացիր, ո՞վ «Մեծն» Օղուզի «ֆաղափակրթված» մնացուկ

Ասար Ռասուլ օղու Ռզախին

Չորի Բալայանի հայտնի նախնի անդրադարձել է Ադրբեյջանի ԳՄ «բազմապատկան» նախագահ, երբեմնի ռուսագիր «դրամասուր-սցենարիստ» Անարը, նույն ինքը՝ Անար Ռասուլ օղու Ռզախին: Անդրադարձել է զուտ «թուրքի ամայացնող հայացով» (ձեռնարկումը չափերսների մեջ առա, քանի որ ինքը չէ, Ռասուլ Մաթեոսյանից են վերցրել):

«Այն հողերում, որ Բալայանը նախաբնիկ հայկական է համարում, դարձել է վեր աղբյուր են այդ հողերի իրական աբորիգենները, իսկ հայերը՝ մասամբ հին աղվանների ժառանգներ, մասամբ՝ վերաբնակեցված այլ երկրներից, միայն աննշան փոխառություններ են կազմել... Այդ անհերքելի փաստը հաստատվում է նաև նրանով, որ արդեն մեր ժամանակներում, 1978թ.-ին, Մարտակերտում հուշարձան է կանգնեցվել ի յուրեղ Ադրբեյջանի այդ օջախում հայերի վերաբնակեցման 150-ամյակի»,- մասնավորապես գրել է Անար Ռասուլ օղու Ռզախին (<http://www.zerkalo.az/2013/obocherednyih-brednyah-zoriya-balayana/>):

Մենք չենք սրվի Անարի սանձարձակ երեւակայությանը: Կխոսենք նրա իսկ սոցիալաբանությունից եւ նրան կսանք եզրակացություններ անելու հնարավորություն: Նրա հոր՝ Ադրբեյջանի ժողովրդական բանաստեղծ (նույն հայասյաց, նրա գրչին են տասկանում զորավար Անդրանիկի հասցեին անասնական ասելությամբ գրված տողերը), Ռասուլ Ռզախի (Ռզա) կենսագրականում, որ

հասանելի է համացանցում, կարդում ենք. «Ռասուլ Իբրահիմ օղու Ռզախին ծնվել է 1910թ. մայիսի 6(19)-ին Գյոլյա ֆաղափում (այժմ՝ Ադրբեյջանի): Մերել է Մամեդխանի տնային, որը կարող ունի «բայթ» ցեղի «ճահսեան» թայֆայից կալվածատեր Մամեդ Մամեդյար օղուի հետ»:

Ուրեմն, Անարը սերում է «բայթ» ցեղի «ճահսեան» թայֆայից, եթե չի հերքում, որ Ռասուլ Ռզախի օրինական որդին է, ծնվել է նրա եւ բանաստեղծուհի Նիզամ Ռաֆիբեյլիի ամուսնությունից: (Իսկ հերքել չի կարող, քանի որ եթե չլիներ երկու բանաստեղծի սիրասուն բալիկ, չափազանց աննշան կարողություններով ոչ միայն Ադրբեյջանի գրական կազմակերպության «անփոխարինելի» ղեկավար, այլև շարժական լրագրող չէր դառնա):

Բայց անցնենք առաջ: Յանահայ «Իրանիկա» հանրագիտարանը «բայթ» թուրք-օղուզական ցեղախմբի մասին ասում է հետևյալը. ««Բայթ» ցեղի մարդկանց մեծ մասը, ամենայն հավանականությամբ, Իրան է հասել որպես սելջուկ նվաճողների բանակային զույմակ՝ 11-րդ դարի առաջին կեսին: Բարայում հիշատակվում կա (1119թ.) ոմն փոխհրամանատար Սոնգոր Բայթի մասին: Բայթների մյուս մասը մնացել է Սիրիայի օջախում: Թաթար-մոնղոլների արշավանքների ճնշման սակ նրանք օղուզական այլ ցեղերի հետ գաղթել են Սիրիա եւ Ամասոնիա» (<http://ru.wikipedia.org/>):

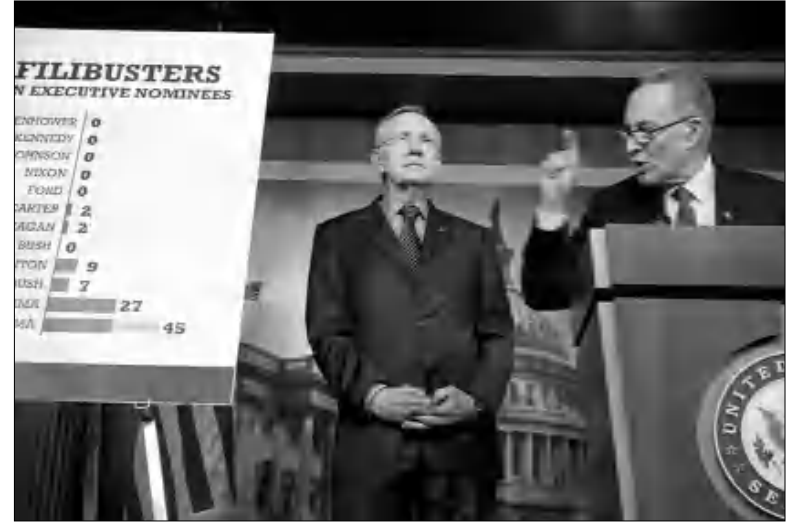
Նույն աղբյուրը «բայթ» ցեղի «ճահսեան» թայֆայի մասին ասված է հետևյալ բացատրությունը. ««Ճահսեան», Իրանի իլուսիս-արեւմուտքի տարբեր մասերում մի շարք տնային խմբերի անվանում, որոնք Սեֆեդիների ժամանակ հաստատվել են նաև Մուղանում եւ Ղարաբաղում»: Թե «բայթ» ցեղախմբի ո՞ր ճյուղից է սերում Անար Ռասուլ օղու Ռզախին, նրանցից, որ սելջուկ նվաճողների բանակի զույմակն էին կազմում, երբ վերջիններս նվաճում էին Իրանը, թե՞ թաթար-մոնղոլների ճնշման սակ Սիրիա եւ Ամասոնիա տարածվածներից՝ թող ինքը դարձի:

Այնուհայտ է, որ նրա ոչ հեռավոր, ոչ մերձավոր նախնիներն Արեւելյան Անդրկովկասում արտագրեցն են: Սա մեր երեւակայության արդյունք ընդհանրացում չէ, այլ՝ հանրագիտարանային տեղեկություններով հաստատված փաստ, իրողություն: 1988-ին Անար Ռասուլ օղու Ռզախին մուսուլման թերթերից մեկին սված հարցազրույցում «զարմացած» հարցրել է. «Մի՞թե մեր (ադրբեյջանցիների) նախնիները Կասովից ծովում էին բնակվում»:

- Ոչ, Ռասուլ օղու Անար, ձեր նախնիները Կասովից ծովում չէին բնակվում (այնտեղ շնամկներ չկան), նրանք անդրկասպյան սափասաններում էին վաշկառում գոյություն քաղած: Այնուհետև որ, դասնության եւ ժողովուրդների նախաբնիկության մասին խոսելիս գոնե չափդ իմացի, ո՞վ «Մեծն» Օղուզի «ֆաղափակրթված» մնացուկ:

ՎԱՏԻՎԱՆ ԱԹԱՆԵՍՅԱՆ

Մենասը սահմանափակեց «Ֆիլիբաստեր» մարտավարությունը

ԱՄՆ-ի Սենատը սահմանափակել է այսօրվա կոչված «Ֆիլիբաստեր» մարտավարության կիրառությունը, որից օգտվում է փոխմասնակցություն կազմող կուսակցությունը այս կամ այն նախաձեռնության ընդունումը դիտարկելու ձգձգելու համար: «Նյու Յորք թայմս» թերթը նշում է, որ սահմանափակումները կվերաբերեն լոկ այն դեմքերին, երբ ֆինանսական են դրվում գործադիր եւ դատական իշխանությունների կառույցների դաժնանումը նախագահի առաջադրած թեկնածուները:

Սահմանափակումների հաստատված օգտին փոխվել են 52, դեմ՝ 48 սենատորներ, այդ թվում՝ 3 դեմոկրատ: Նախագահ Բարաք Օբաման ողջունել է որոշման ընդունումը:

Սենատում ձգձգվող բանավեճերը այսուհետեւ հնարավոր կլինի դադարեցնել փոքր ժամանակահատվածում (100-ից 51 փոխ): Մինչև օրս դրա համար դասակարգված էր այսօրվա կոչված «գերակայ» մեծամասնություն՝ 60 փոխ: Ի դեպ, նոր չափորոշիչը չի տարածվել այն ֆինանսականների

վրա, որոնք նվիրված են գերագույն դասարանում եւ իշխանության օրենսդրական ճյուղերում կատարվող նշանակումներին: Քվեարկության ձգձգման մարտավարության սահմանափակումը չի վերաբերի նաև մյուս բոլոր հարցերին:

Դեմոկրատական կուսակցությունը դժգոհում էր, որ հանրադատականները «Ֆիլիբաստեր» օգտագործում են Կոնգրեսի եւ նախագահ Օբամայի վարչակազմի աշխատանքը օրոպակելու նպատակով: Ներկայումս գործադիր եւ դատական իշխանությունների դաժնանումը հաստատված են սղասում համադաստիանաբար 59 եւ 11 թեկնածուներ:

«Ֆիլիբաստեր» մարտավարությունը հիմնվում է Սենատում ելույթի տեղադրության սահմանափակումների բացակայության վրա: Դրանից օգտվելով՝ կոնֆրանսությունը կազմող կուսակցությունը կարող է անվերջանալիորեն երկարաձգել իր համար անցանկալի որոշումների ընդունման գործընթացը:

Պ. Բ.

Սառույցիները հեռանում են Լիբանանից Բեյրության ահաբեկիչներից մեկը պատեւսիսից է

Բեյրութում Սառույցյան Արաբիայի դեսպանությունը սառույցիներին կոչ է արել հեռանալ Լիբանանից՝ այդ երկրում ստեղծված անադապտիվ իրադրության կառավարությանը: Իսկ նրանց, ովքեր այնուամենայնիվ որոշել են մնալ Լիբանանում, խորհուրդ է օրվում հեռու մնալ մարդաբանական վայրերից եւ լինել չափազանց զգուշացված: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանսուազ Գորնակալությունը:

Սառույցյան դեսպանության նախագահը ասել է Բեյրութում Իրանի դեսպանության մոտ տեղի ունեցած ահաբեկչությունից ընդամենը մի քանի օր հետո: «Ազգը» գրել է Մոնթեպերտի 19-ին դեսպանության մոտ տեղի ունեցած դրամայի մասին: Լիբանանի իշխանությունները դարձել են Իրանի դեսպանության վրա հարձակված երկու մահադատ ահաբեկիչներից մեկի իմունությունը: The Daily Star թերթը հաղորդում է, որ նա դադարեցրել է: Երկրորդ ահաբեկիչի մասին հայտնի է միայն, որ նա արք է: Զենիչները լրացմանը մասնակցում են, որ երկու մահադատ ահաբեկիչներն ունեցել են իմունության լիբանանյան կեղծ վկայականներ:

Վերջին տեղեկությունների համաձայն, այդ օրը Բեյրութում երկու դրամայի հետեւանով գողվել է 25 մարդ: Վիրավորների թիվը անցնում է 150-ից: Չորսերի մեջ են Իրանի դեսպանության մահաբեկիչները եւ իրանցի չորս զորավարներ: Ահաբեկիչներից մեկը դադարեցրել էր մահադատի գոհին, իսկ մյուսը դեսպանության տարածք էր ներխուժել 50 կգ դրամայի կրկնված ավտոմեքենայով:

Նաև հաղորդվում է, որ Մոնթեպերտի 22-ի առավոտյան Լիբանանի անվտանգության ուժերը Բեյրութի հովտի իլուսիսում կալանել են 400 կգ դրամայի կրկնված եւ ակամենտեքենա մի ավտոմեքենա, որը տարվում էր դեմոկրատ Բեյրութ:

Շիա արմատականների «Յգբուլլահ» շարժմանը՝ Սիրիայի եւ Իրանի դեսպանության վրա հարձակված երկու մահադատ ահաբեկիչներից մեկի իմունությունը: The Daily Star թերթը հաղորդում է, որ նա դադարեցրել է: Երկրորդ ահաբեկիչի մասին հայտնի է միայն, որ նա արք է: Զենիչները լրացմանը մասնակցում են, որ երկու մահադատ ահաբեկիչներն ունեցել են իմունության լիբանանյան կեղծ վկայականներ:

Ռիադը չի թափանցում, որ սառույցիներն օգնում են Բաբար Ասադի վարչակարգի եւ «Յգբուլլահի» դեմ կռվող սիրիացի արմատականներին:

Եվրոմիությունը կրճատում է լուսսիկե տոմարակների արտադրությունը

Դրանով պատեւսիս են շրջակա միջավայրի համար

Գերմանական DUH բնադաշտական կազմակերպությունը հավերժացրել է, որ աշխարհում ամեն սարի օգտագործվում է 1 սրիլինոն լուսսիկե տոմարակ, եւ դրանց միայն 1/10 մասն է ենթարկվում երկրորդային վերամշակման: Միայն 2010 թ. արտադրվել է 750 հազար տոննա մեկանգամյա լուսսիկե տոմարակ: Ամենաառաջինը այն է, որ լուսսիկի ֆայթայումը տեղում է մի քանի հարյուր տարի: Յանմասնության համար նշենք, որ ավտոբուսի թղթե տոնը ֆայթայում է մի քանի քաղաքային ընթացքում: Նույնիսկ լուսսիկե տոմարակի սուպեր, Սիջազգային ծովային կազմակերպության սվալներով, լիովին ֆայթայում է մոտ 100 տարում:

Պատահական չէ, որ Եվրոհանձնաժողովը դադարեցրել է սահմանափակել լուսսիկե տոմարակների արտադրությունը: ԵՄ օրենսդրության միջոցով հարցերի գծով հանձնակատար Յանեզ Պոսոնիկը դադարեցրել է արտադրությունը առաջատար արգելել դրանք: «Պատահական տոմարակները խորհրդանշան են մեր հասարակության, որը սովոր է ամեն ինչ դեմ նշել: Մենք դրանք օգտագործում ենք

կարճ ժամանակով, իսկ հետո դրանք հարյուրամյակներով աղտոնում են օրենսդրական միջավայրը», ասում է նա:

Որքան ավելի հարուստ է երկիրը, այնքան ավելի է արտադրվում է սալիս եւ ըստ այդմ աղբ է ստեղծում: Դա տեսանելի է նոր զարգացող ասիական երկրների օրինակով: Այսօր, Կոնգոնեզիայում կամ Ֆիլիպիններում բավականաչափ փող կա արտադրության արտադրության համար, բայց չկան թափոնների օգտահամար համար դասասխանատու կառույցներ: Պատահականապես արգել են երկրների օգտագործումը, մասնավորապես՝ այրման միջոցով, նրանց համար չափազանց թանկ է, ասում է վերաօգտագործման հարցերի փորձագետ Էլլեն Գունզիլիուսը:

Նոր զարգացող երկրներում ամենից քիչ արտադրվում են ֆայթայի բնակիչները: «Nature» հանդեսում կանադացի գիտնական Դանիել Յոնկեզի հրատարակած հետազոտության սվալների համաձայն, ֆայթայից միջին հազարով կրկնակի քան աղբ է թափում, քան գյուղացին: Աշխարհի ամենամեծ «աղբանոցի» կոչ-

ման համար կարող են դառնալ Մեխիկոյի եւ Շանհայի աղբահանները: Դրանցում օրական թափվում է օրը 10 հազար տոննա աղբ:

Ռուանդայի մայրաքաղաք Կիգալիի սարիների շարունակ բառացիորեն խեղդվում էր լուսսիկի մեջ: Ամենուրեք տոմարակներ էին: Այսօր Կիգալիի Աֆրիկայի ամենամաքուր ֆայթայների ցանկում է: Յինգ սարի առաջ ՍՄԿ-ը ֆայթայի վարչակազմին դասվողի հանձնեց լուսսիկի նկատմամբ «զրոյական հանդուժողականություն» ֆայթայականության հաջողությունների համար:

Ներկայումս Ռուանդա այցելող բոլոր անձինք ենթարկվում են մանրակրկիտ ստուգման: «Դոյչե վելլե» ռադիոկայանը նշում է, որ լուսսիկե բոլոր տոմարակները առգրավվում են եւ անմիջապես ոչնչացվում: Էլլեն Գունզիլիուսի խոսքերով՝ դադարեցրել արդյունավետ միջոց են միանգամայն լուսսիկե տոմարակների վրա սահմանված հարկերը, որոնք գործում են, օրինակ, Ֆիլիպինայում, Դանիայում եւ Իռլանդիայում:

Պ. Բ.

Մարզական

СЛУС

Բարությանն ու հայրադեսյանն առաջասարների թվում են

Հնդկաստանի Չեննայ քաղաքում ընթացող ժամանակակից մրցարկի 9-րդ տուրում Լեւոն Բարությանը հաղթեց Ռաթնակարանին, Հովիկ Հայրադեսյանը դարձավ մասնակց Սեֆան Լուֆլեին, Վահե Բաղդասարյանն առավելության հասավ Կիրիլ Կուդերինովի նկատմամբ:

Տուրն անհաջող էր Սամվել Տեր-Սահակյանի համար, որը դարձեց Վալերի Նետրովին: Տղան Ս. Պետրոսյանը հաջողությամբ կնքեց Ազեր Միրզաբեյի հետ: Կարինա Համբարձումովյան դարձավ Գիորգի Սվարնիլին, Մարիա Գետրոսյանը 2-րդ անընդմեջ դարձավ:

Թյուրք կրեց Անուշ Դեմուրյանի հետ մրցակցությունը: 9 տուրից հետո մեր ժամանակակից լավագույն արդյունքն ունեն Լեւոն Բարությանն ու Հովիկ Հայրադեսյանը, որոնք վասակել են 6-ական միավոր: 5,5-ական միավոր ունեն Սամվել Տեր-Սահակյանը, Վահե Բաղդասարյանն ու Տիգրան Ս. Պետրոսյանը: Կարինա Համբարձումովյան 5 միավոր է վասակել, Մարիա Գետրոսյանն ունի 2,5 միավոր: 7,5-ական միավորով արդյունավետ գլխավորում են Գուրգոսի Կիրիլը, Միխայիլ Սոժանովը եւ Չիթանբարան Արավինդը:

Հայ սամբիստները կմասնակցեն աշխարհի առաջնությանը

Սանկտ Պետերբուրգում մեկնարկում է սամբոյի աշխարհի առաջնությունը, որին մասնակցության հայք է ներկայացրել ռեկորդային թվով 75 երկիր: Այդ թիվը խորհրդանշական է, քանի որ այս օրերից սամբոյի հիմնադրաման 75-ամյակը:

700 մարզիկներ կդասվեն մեդալների 27 հավաքածուի համար (9-ական՝ զոսմարդկանց եւ կանանց՝ մարզական սամբոյի, եւս 9-ը՝ զոսմարդկանց մարտական սամբոյի ձեւերում):

Աշխարհի 37-րդ առաջնությունում Հայաստանը կներկայացնեն ուժեղագույն սամբիստները,

այդ թվում՝ աշխարհի չեմպիոններ Անոս Դանիելյանը, Վաչիկ Վարդանյանը, Եվրոպայի այս օրերի փոխչեմպիոն Տիգրան Կիրակոսյանը եւ բրոնզե մեդալակիրներ Սոսե Բալասանյանը, Մավրիկ Նասիրյանը, աշխարհի երիտասարդական առաջնության մրցանակակիր Երջանիկ Կարապետյանը:

Սանկտ Պետերբուրգ են մեկնել նաեւ մրցավար Վովիկ Խոջայանը, մարզիչներ Էռնեստ Միրզայանը, Արսեն Դավթյանը: Պասվիրակոսյանը գլխավորում է Հայաստանի սամբոյի ֆեդերացիայի նախագահ Լեւոն Հայրադեսյանը:

Դեփո Հեյր հեռանում է որոֆեսիոնալ ռիսկից

Բրիտանացի հանրահայտ որոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ Դեփո Հեյրն իր հայրենակից Թայսոն Ֆլուրիի հետ մենամարտից 3 ամիս առաջ հայտարարել է մարզական կարիերան ավարտելու որոշում: Պատճառն առողջական խնդիրներն են: Վերջին ամիսի վիրահատության է ենթարկվել:

«Ես հավաստում եմ, որ ուսիս վճարվածն այնքան էլ լուրջ չէ: Սակայն բժշկական մանրագնին հետազոտությունը դարձեց, որ անհաղթելու ռիսկը վիրահատության է պահանջում: Եվ արդեն հաջորդ օրը վիրահատական սեղանին էի: Դա մեծ հարված էր ինձ համար: Հաջորդ սարվա համար մեծ ծրագրեր ունեի: Երազում էի վերադարձնել գերծանրաբանության կարգում աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Սակայն, ինչպես երևում է, բռնցքամարտի մասկվածներն ինձ հուշում են, որ ժամանակն է հեռանալ ռիսկից», հայտարարել է Դեփո Հեյրը:

Դեփո Հեյրը որոֆեսիոնալ բռնցքամարտում իրեն դրսևորել է որդես սեփնիկապետ զարգացած, հարձակողական ոճի բռնցքամարտիկ, որը միեւնոյն ժամանակ հաջողությամբ դաժնակում էր մրցակցի հարվածներից: 2008-ին նա նվաճեց առաջին ծանրաբանային կարգում աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը մի քանի վարկածներով՝ որոֆեսիոնալ ռիսկում կրելով ընդամենը 1 դարձություն:

Այնուհետեւ Դեփո Հեյրը սեղափոխվեց գերծանրաբանային կարգ, որտեղ անցկացրեց առաջին մենամարտում հաղթեց Մոնես Բարեսին: Հետո նա արդեն իրավունք ստացավ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը վիճարկելու: Կլիչկո եղբայրների հետ: Սակայն բրիտանացի բռնցքամարտիկը վնասվածք ստացավ, վիրահատվեց եւ շուտով մեկ օրով արդարանում էր:

Պորոֆեսիոնալ ռիսկը նա վերադարձավ 2009-ի նոյեմբերին, երբ իրավունք ստացավ ռուսաստանցի Նիկոլայ Վալուեւի հետ մենամարտում վիճարկելու WBA-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Թեեւ Հեյրը 45 կգ-ով թեթեւ է մրցակցից, սակայն վստահ հաղթանակ տոնեց: Վերջին ռաունդում նա փչեց մրցակցի նոկաուտի ենթարկելու վայրէջքին:

2 անգամ հաջողությամբ դաժնակում էր աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը իր սիստոք, Դեփո Հեյրը վերջապես հնարավորություն ստացավ մենամարտելու Վալդիմիր Կլիչկոյի հետ: Թեեւ Հեյրը խոստացել էր նոկաուտի ենթարկել Կլիչկոյին, սակայն չափազանց ծանր մրցադրամալում նվազանցի բռնցքամարտիկը հաղթանակ տոնեց:

2011-ի առաջին Հեյրը առաջին անգամ հայտարարեց ռիսկից հրաժեշտ արելու մասին: Նա միակ երազանքը Կլիչկո եղբայրներից մեկի հետ մենամարտելն էր: Սակայն Կլիչկոյի փոխարեն նա մենամարտեց Դեբեկ Չիտրայի հետ, որին նոկաուտի ենթարկեց 5-րդ ռաունդում:

Այդ հաղթանակը նոր լիցի հաղորդեց բրիտանացի բռնցքամարտիկին, որը հրաժարվեց ռիսկից հեռանալու մտադրությունից: Թայսոն Ֆլուրիի հետ մենամարտից հետո նա որոշեց երկրի մարտահրավեր մեծել Կլիչկոյին, սակայն այդ երազանքն արդեն անկատար կմնա:

Ամեն դեպքում Դեփո Հեյրը չլիքս է դժգոհի իր մարզական կարիերայից: Նա աշխարհի չեմպիոն է հռչակվել ֆաբրիկան 2 կարգերում, հավասար դասի մեջ Կլիչկոյի հետ: Կլիչկոյի Կլիչկոյի հետ, ուժեղագույն օտար բռնցքամարտիկների է հաղթել՝ կրելով ընդամենը 2 դարձություն:

Նոյեմբերի 26-ին Թուրքիայի Անթալիա քաղաքում կայացավ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի մրցումները: Աշխարհի գործող չեմպիոն Հայաստանի զոսմարդկանց հավաքականը Եվրոպայի չեմպիոնն առաջնության ավարտից անմիջապես հետո վարձավայրից ուղեւորվել է Անթալիա եւ սեղում նախադասվում է Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Ադրբեյջանի, Հունգարիայի, Գերմանիայի, Չինաստանի, ԱՄՆ-ի,

ժող կազմ ունեն, որոնց առաջասարներն են Հիկարու Նակամուրան եւ Գասա Կանսկին:

Շախմատի աշխարհի չեմպիոնն առաջնություններն անցկացվում են 1985-ից: Չեմպիոնի տիտղոսը վիճարկում են 10 հավաքականներ, որոնց թվում են շախմատային օլիմպիադայում լավագույն արդյունքներ ցույց սկսած թիմերն ու սարբեր մայրցամաքների չեմպիոնները: Անդրանիկ առաջնությունում թիմերը մրցում էին 6 խաղա-

րոնյան, Սերգեյ Մովսիսյան, Վլադիմիր Հակոբյան, Գաբրիել Մարգարյան, Ռոբերտ Հովհաննիսյան:

Առաջին անգամ ՀՀ հավաքականը մրցանակակիր է դարձել 1997-ին Լյուցեռնում: Մեր թիմի կազմում բրոնզե մեդալների են արժանացել Վլադիմիր Հակոբյանը, Ռաֆայել Վահանյանը, Սմբատ Լոյուսյանը, Արսաբես Մինասյանը, Անոս Անասայանն ու Մելիսեթ Խաչիյանը:

Հայ շախմատիստները սկսում են աշխարհի չեմպիոնի իրենց սիստոսի դաժնակությունը

Եգիպտոսի եւ Թուրքիայի շախմատիստների հետ կայանալիք մրցախաղերին:

Ի սարբերություն Եվրոպայի առաջնությունում հանդես եկած հավաքականների, միայն Գերմանիայի եւ մեր ընտանիքների կազմերն են լիովին դաժնակում: Անթալիայում էլ հայկական շախմատի դասիկը եւ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը կփորձեն դաժնակել Լեւոն Արոնյանը, Սերգեյ Մովսիսյանը, Վլադիմիր Հակոբյանը, Գաբրիել Մարգարյանն ու Տիգրան Պետրոսյանը: Իսկ ահա Եվրոպայի չեմպիոն Ադրբեյջանի հավաքականի կազմում Անթալիայում չեն խաղա թիմի առաջասարներ Շահրիյար Մամեդյարովն ու Թեյմուր Ռաջաբովը, որոնց փոխարինելու են Նիջաթ Մամեդովը ու Վասիֆ Դուրարբեյլին:

Շախմատի վրա, հետագայում մրցումներն անցկացվեցին 4 խաղասախմատների վրա: Առաջին 6 առաջնություններն անցկացվել են 4 սարին մեկ, ընդ որում առաջին 4 մրցաբարերը կայացել են Եվրոպայի Լյուցեռնում: Հետագայում աշխարհի չեմպիոնին սկսեցին ի հայտ բերել 2 սարին մեկ:

4 սարի անց Երեւանում անցկացված աշխարհի չեմպիոնի հաջորդ առաջնությունում բրոնզե հաջողությունը կրկնվեց: Թիմի կազմում էին Վլադիմիր Հակոբյանը, Ռաֆայել Վահանյանը, Սմբատ Լոյուսյանը, Կարեն Ասրյանը, Անոս Անասայանն ու Արսաբես Մինասյանը:

Առաջին 2 մրցաբարերում՝ 1985-ին եւ 1989-ին աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը նվաճել է իսրայելացի հավաքականը, որի կազմում էր նաեւ Ռաֆայել Վահանյանը:

Իսրայելի Բեեր Շեա քաղաքում 2005-ին անցկացված հաջորդ մրցաբարում եւս հայ շախմատիստները բրոնզե մեդալներ նվաճեցին: Իրենց ներդրումն ունեցան Լեւոն Արոնյանը, Վլադիմիր Հակոբյանը, Կարեն Ասրյանը, Ռաֆայել Վահանյանը, Սմբատ Լոյուսյանն ու Անոս Անասայանը:

Հայաստանի հավաքականը բավականին հաջող է հանդես եկել աշխարհի չեմպիոնի առաջնություններում՝ 3 անգամ դառնալով բրոնզե մրցանակակիր, իսկ 2011-ին Չինաստանի Նիմբո քաղաքում նվաճելով չեմպիոնի տիտղոսը: Նիմբոյում Հայաստանի հավաքականի կազմն այսօրվա էր. Լեւոն Ա-

Հուսանի, որ Հայաստանի զոսմարդկանց հավաքականին կհաջողվի Անթալիայում դաժնակել աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը:

Աշխարհի 16-րդ չեմպիոնը Մագնուս Կարլսենն է

Ինչպես եւ սղասվում էր, նորվեգացի գրոսմայստեր Մագնուս Կարլսենը ժամկետից շուտ նվաճեց աշխարհի աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Շախմատային թագին սիրելու համար նրան անհրաժեշտ էր Վիվանաթան Անանդի հետ մրցախաղի մնացած 3 դարձաններում ընդամենը կես միավոր վասակել: Եվ Կարլսենը չհետաձգեց իր համար հաճելի իրադարձությունը:

Երեկ կայացած 10-րդ տուրում Կարլսենը 65-րդ ֆայլին հաջողությամբ կնքեց Անանդի հետ եւ ավարտեց մրցախաղը՝ Եվ Կարլսենը շախմատի դասիկայում մեջ դարձավ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը նվաճած 16-րդ գրոսմայստերը: Նա Անանդի նկատմամբ բացա-

Յուրորինակ ակցիա

Իսրայելական «Վալենսիա» ակումբը արյան փոխներարկման ֆաղափային կենտրոնի հետ համատեղ յուրորինակ ակցիա են կազմակերպել: Արյուն հանձնած ֆուտբոլիստներին կոթյալսրվի անվճար մուսֆ գործել մարզադաս, որտեղ դեկտեմբերի 1-ին «Վալենսիան» հյուրընկալելու է «Օսասունային»: Արյունը հնարավոր կլինի հանձնել «Մեսալիա» մարզադասում:

Դոնոր կարող է դառնալ 18-65 տարեկան յուրաքանչյուր առողջ մարդ, ում ֆառը 50 կգ-ից ավելի է: Այս ակցիան առաջինը չէ: Հունիսին ակումբը արյան փոխներարկման կենտրոնից հասուկ մրցանակ է ստացել 2012/13 մրցաբարում նման կերպով 2 հանդիպում անցկացնելու համար:

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

Ինչպե՞ս գրել անասելի սանձանքների, ողբերգությունների մասին: Հնարավոր է արդյո՞ք արժանի, թղթին հանձնել զանգվածային սղանությունների դաժանագույն մանրամասները: Ցեղասպանություն վերադարձ կամ նրանց շահագործումը հանդիսացող խիզախ անձնավորություններ կասարել են «անասելի» ասելի» դարձնելու դժվարագույն ֆայլը, եւ մե՞նք այսօր հսկայական գրականություն ունենք հայերի, հրեաների, հույների եւ այլոց ցեղասպանությունների մասին:

Գրական այս ժանրի առաջավոր ներկայացուցիչներ Թեսսա Յոնսոնը, Փիթեր Բալախյանը, Ֆեթիյե Չեթինը, Մագդալենա

1951-ին արտահայտած այն մտքով, որ «Օսլենցիմից հետո բանաստեղծություն գրելը բարբարոսություն է»: Բայց ավելացրել է, որ դրանից սարիներ առաջ՝ 1920-ին Ջադել Եսայանը Կոստանդնուպոլսում հարց էր բարձրացրել, թե արդյո՞ք հնարավոր էր գրականության միջոցով արտահայտել «անարտահայտելի»: «Իհարկե հնարավոր է առանձին դրվագներ լուրջությամբ, բայց մարդկային ոչ մի լեզու չի կարող անբողջական նկարագրությունը սալ մի ամբողջ ժողովուրդը բնաջնջելու սարսափելի ոճի», գրել էր նա:

Այդուհանդերձ, բավական խորաթափանց եւ հուզախառն ֆնարկումներով դարձվել է, որ

կան սարսափում էր գտնվում եւ միլիոն սղանված հրեաներից կեսը լեհեր էին:

Գալով հայերին դասուհասած ցեղասպանությանը՝ դուրս. Յոնսոնը ցեցը դրել է վերադարձների զավակների (Վարդան Յարությունյան եւ Դավիթ Խոջան) եւ թոռների (Փիթեր Բալախյան եւ Ֆեթիյե Չեթին) ստեղծագործությունների վրա:

Բազմանդամ մի ընտանիքում ծնված եւ սիրով ամերիկյան դասանելություն ունեցած Փիթեր Բալախյանը իր «Ճակատագրի սեւ շուրջը» հուշագրության մեջ բացահայտում է իր ընտանիքի ու նախահայրերի աղբյուրը «սրվածայի մութ ուրվականը»՝ 1915 թվականին թուրքական

Անասելի ասելի Արշակ գործեր գեղասպանության մասին

Ֆեթիյե Չեթին

Փիթեր Բալախյան

Մագդալենա Մարձալեն

Մարձալենը՝ Պոստամի համալսարանից, Դոդան Ակհան-Լեն, Ուիլֆրիդ Էզրզը, Բաֆֆի Զանդոյանը եւ ուրիշներ հոկտեմբերի 11-ից 13-ը հավաքվել են Բեռլինում՝ խոսելու այն մասին, որովհետեւ հաղթահարելու մասին, որով թույլ են տալիս «անասելի» դարձնել «ասելի»:

Գիտաժողովի մասին «Արմինյն միտր-սիեթեթեր» ցարթաթերթի հոկտեմբերի 26-ի համարում գրել է «Կրակե դաշտ միջով. Հայաստան, Իրաք, Պաղեստին. Ցատու միջով՝ հաշտեցում» (Through the Wall of Fire: Armenia, Iraq, Palestine: From Wrath to Reconciliation) գրի հեղինակ Մուրիել Միսրուֆ-Վայսբախը: Գիտաժողովը հովանավորել են Բեռլինի Ավեսարանական ակադեմիան, «Ճանաչման եւ փոխըմբռնման միջազգային աշխատանքային խումբը» (AGA) եւ Ֆրանկֆուրտի Գերմանա-հայկական ընկերությունը:

Ամերիկայից ժամանած **Բալախյանը** նկատել է, որ կոնֆերանսի անցկացումը Վանսիին այնքան մոտիկ՝ Շուստերմանի տունում «ժամ փորձառություն» է, քան որ այդ վայրի անունով իսկ մկրտված 1942 թվի հունվարյան կոնֆերանսի ժամանակ նացիստ առաջնորդները ծագրեցին «վերջնականապես լուծելի հրեական հարցը», որը դասուսպան մեջ մտավ «Ողջակիզում» եզրով:

AGA-ի հիմնադիրներից եւ Գերմանիայում հայերին դասուհասած ցեղասպանության իրագրված ակտիվիստներից դուրս. Թեսսա Յոնսոնը իր բացման խոսքը սկսել է Թեոդոր Ադորնոյի

հասկալից գեղարվեստական արձակը կարող է կասարել այն դասականությունը, որ լրագրությունում ու գիտական ուսումնասիրությունը չեն կարող: Պատճառն այն է, որ գեղարվեստական գրականությունը «դոնեիկ բնույթ ունի», ինչպես գերմաներեն «Դիխտուր» (դոնեիկ) բառն է այդ իմաստը դարձնելով: Գեղարվեստական գրականությունը խստացնում է իրականությունը դասկարելու, որակաբարձի համակարգի մեջ, ունի իր հերթին էլ ավելի խորն է ներկայացնում իրականությունը, քան սոսկ իրադարձությունների ժամանակագրական թվարկումը:

Գրող Էլիաս Վենեցիսը, օրինակ, որդես նյութ ընտրել է Զմյուռնիայից 1922 թվին հույների բռնի ստեղծագործությունը: Նրա մասին գեղարվեստ է կարդացել դուրս. Միսրուֆ Պիլմեյսերը: Նա նշել է, որ Վենեցիսը իր մանկությունն անցկացրել է հունա-թուրքական դասարանի սարսափների մեջ եւ հիշել է, թե ինչպես հայրը մի բուռ հող է իր հետ վերցրել որդես «կոսոված հայրենիքի խորհրդանիշ»: Պիլմեյսերը այնուհետեւ հասկանում էր ջուզադել Վենեցիսի «Համար 31328» գրի հիման վրա նկարահանված ֆիլմից: Ռեժիսոր Նիկոս Կունդուրոսի ֆիլմը կոչվում է «1922»:

Պոստամի համալսարանից դուրս. **Մագդալենան** խոսել է «Համակենտրոնացման ճամբարների գրականության» մասին, առանձնապես անդրադարձալով վաղ Երջանի լեհ գրողների բերած նդասին: Նա նշել է, որ համակենտրոնական ճամբարների մեծ մասը լեհա-

կառավարության կողմից իրագործվեց ավելի քան մեկ միլիոն հայերի բնաջնջումը, որոնց մեջ էին նաեւ Բալախյանի բազմաթիվ ազգականներ: Այն XX դարի առաջին ցեղասպանությունն էր», գրել էր 1997 թվին «Լուս Անջելես Թայմզ»:

Չեթինի դարձաբայան, ճիշտ է, նա առաջինը չէր, որ անդրադարձում էր «սարթ» թեմային (իրենից առաջ, օրինակ, կար Այլա Զուլուրն), բայց նրա «Մեծ մայրիկս» գիրքը նոր էջ բացեց՝ ստեղծելով հասկալից հիմ սերնդի մարդկանց վերհիշել իրենց անցյալը եւ իրենց արձանները:

Գիտաժողովի ընթացքում Բալախյանն ու Չեթինը հասկանում են կարդացել իրենց գրերից:

Այնուհետեւ Օհայոյի դեմոկրատիկ համալսարանում գերմաներեն լեզվի դոկտոր, դուրս. **Բեռնարդ Մալկունյանը** զեկուցել է հայերի ճակատագրի վերաբերող երկու հրեա գրողների՝ Ֆրանց Վերֆելի եւ Էդգար Հիլզենրաթի ստեղծագործությունների մասին, նշելով, որ ի սարբերություն Վերֆելի «Մուսա Լեռան 40 օրը» էթիկական վեպի, Հիլզենրաթի «Վերջին մեֆի հեֆիաթը» դասական վեպ չէ, այլ հեֆիաթանման մի դասում է, որտեղ գլխավոր հերոս Թովմա Խասիսյանի եւ հեֆիաթասացի երկխոսությունից մեր առջեւ հառնում է Մեծ եղեռնի ահավոր դասությունը:

Աշխատանքային երեք ժամերի ֆնարկումներում խոսք է գնացել ան մասնագետների մասին, որոնց հաղթահարումով «անասելի» դարձել է «ասելի» եւ հանձնվել սերունդներին:

Տ. ԾՈՒՆԻՎՅԱՆ

ՎԱՆՐԱՅԻՆ ԲՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ՏՐԱՎԵՐ

Սույնով Երեւանի ֆաղափառեցարանը հրավիրում է բոլոր Երեւանի ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց մասնակցելու 2013 թվականի նոյեմբերի 18-ից մինչեւ դեկտեմբերի 2-ը ներառյալ կազմակերպող հանրային ֆնարկումներին:

Շահագրգիռ անձինք Երեւանի դասուհասական համացանցային կայքում հրապարակված Երեւան ֆաղափ 2014 թվականի բյուջեի նախագծի վերաբերյալ կարող են մինչեւ 2013 թվականի դեկտեմբերի 2-ը ներառյալ ներկայացնել իրենց առաջարկություններն ու դիտարկությունները, որով կարող են թողնվել համացանցային կայքում (www.yerevan.am) հասուկ այդ նդասակով ստեղծված սեղում կան ուղարկվել համադասասխան էլեկտրոնային հասցեով (fin.gorc@yerevan.am), ինչպես նաեւ կարող են գրավոր ներկայացվել Երեւանի ֆաղափառեցարան:

Հանրային ֆնարկումների ընթացքում 2013 թվականի դեկտեմբերի 2-ին ժամը 15.00-ին Արգիսիի փողոցի հ.1 հասցեում գտնվող Երեւանի ֆաղափառեցարանի վարչական շենքի 5-րդ հարկի բրիֆինգների դահլիճում սեղի կունենան հանրային բաց լսումներ:

Լսումներին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է մինչեւ 2013 թվականի նոյեմբերի 28-ը ներառյալ ներկայացնել դիմում:

Լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար զանգահարել 010 514-209 հեռախոսահամարով:

Իրավական ակտի նախագիծը եւ դրա հիմնավորումը տեղադրված է վեբ նշված Երեւանի ֆաղափառեցարանի կայքում:

Բորսայի հարթակում՝ Բ. Երեւան, Ազաթանգեղոսի 6/1 հասցեում, իրականացվում է արտարական, արդյունաբերական եւ այլ նշանակության արտանմուշակային արժեքների, ինչպես նաեւ բանկերում, վարկային կազմակերպություններում, գրավաններում գրավորված ավտոտրանսպորտային միջոցների, սուկերական իրերի, սարքավորումների, անշարժ եւ անշարժական գույքի սնորդային վաճառք:

Մանրամասն տեղեկությունների համար այցելե՛ք www.borsa.am կամ զանգահարե՛ք (010)56 31 07:

ՎԱՆՐԱՅԻՆ ԲՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ՏՐԱՎԵՐ

Սույնով Երեւանի ֆաղափառեցարանը հրավիրում է բոլոր Երեւանի ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց մասնակցելու 2013 թվականի նոյեմբերի 18-ից մինչեւ դեկտեմբերի 2-ը ներառյալ կազմակերպող հանրային ֆնարկումներին:

Շահագրգիռ անձինք Երեւանի դասուհասական համացանցային կայքում հրապարակված Երեւանի զարգացման 2014 թվականի ծրագրի նախագծի վերաբերյալ կարող են մինչեւ 2013 թվականի դեկտեմբերի 2-ը ներառյալ ներկայացնել իրենց առաջարկություններն ու դիտարկությունները, որով կարող են թողնվել համացանցային կայքում (www.yerevan.am) հասուկ այդ նդասակով ստեղծված սեղում կան ուղարկվել համադասասխան էլեկտրոնային հասցեով (zargacum@yerevan.am), ինչպես նաեւ կարող են գրավոր ներկայացվել Երեւանի ֆաղափառեցարան:

Հանրային ֆնարկումների ընթացքում 2013 թվականի դեկտեմբերի 2-ին ժամը 15.00-ին Արգիսիի փողոցի հ.1 հասցեում գտնվող Երեւանի ֆաղափառեցարանի վարչական շենքի 5-րդ հարկի բրիֆինգների դահլիճում սեղի կունենան հանրային բաց լսումներ:

Լսումներին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է մինչեւ 2013 թվականի նոյեմբերի 28-ը ներառյալ ներկայացնել դիմում:

Լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար զանգահարել 010 514-155 հեռախոսահամարով:

Իրավական ակտի նախագիծը եւ դրա հիմնավորումը տեղադրված է վեբ նշված Երեւանի ֆաղափառեցարանի կայքում:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սեն. բնակարան Եր. Ջոզարի փ. (Եկեղեցու մոտ, 16/11 հ., 103 մ²), մեծ. ջուր, հիմն վերանորոգում, փոխված էլ. լարեր, 2 դասուհասակ, գեղեցիկ տեսարան, արեւկող, գինը՝ դայմանագրային: Հեռ.՝ 093-505-807, (010) 222-730

Վաճառվում է

ավտոմեքենա «Daewoo Matiz» 2009 թ., փոխանցման տարի՝ մեխ., արժեքը՝ 0,8 Լ բենզին, վազը՝ 93000 կմ, CDMP3 մագնիսաֆոն «Clarion», անվաղորդերը նոր են, մեքենան գտնվում է գերազանց վիճակում: Գինը՝ 3700 \$-ին համարժեք դրամ: Հեռ. (077) 700-710:

Մրքագրում եւ խմբագրում
ամեն ծավալի ու բովանդակության
հայերեն տեքստերի, գրքերի
E-mail: xachagox@mail.ru, հեռ.՝ 094 48-68-03